

2022-12-23 Nr. NV-3768

VYRIAUSYBĖS IŠVADA Nr.: TAP-22-2156(2) TAIS- 22-15910(3)	DĖL ŠALPOS PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-675 8 STRAIPSNIO 4 DALIES PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-2196 IR ŠALPOS PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-675 7 STRAIPSNIO 2 DALIES PRIPAŽINIMO NETEKUSIA GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-2222		
	Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Pateikimo Seimui terminas 2022-12-14	<i>Socialinės apsaugos ir darbo ministerija</i>	<i>Pasirenkama</i> ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2022-12-20	<i>Pasirenkama</i> ☐ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Seimo narių M. Ošmianskienės ir M. Danielės nuomone, asmenys, kurie tapo neįgaliaisiais būdami 24 metų ar vyresni ir neturėjo minimaliojo darbo stažo, yra nepagrįstai diskriminuojami, nes gauna mažą, tik 1 šalpos pensijos bazės dydžio (173 Eur) šalpos neįgalumo pensiją, kuri yra mažesnė už absoliučią skurdo ribą (267 Eur), o įsidarbinus ši pensija jiems nebemokama, kai tuo tarpu kitiems žmonėms su negalia ar pensininkams, gaunantiems socialinio draudimo pensijas ir dirbantiems, pensijų mokėjimas išlieka.

Seimo narės siūlo nuo 2023 m. sausio 1 d.:

- 1) projektu Nr. XIVP-2196 – padidinti šalpos neįgalumo pensiją sunkią negalią turintiems asmenims, kurie tapo neįgaliaisiais būdami 24 metų ar vyresni ir neturėjo minimaliojo darbo stažo, nuo 1 iki 2 šalpos pensijų bazės dydžių (nuo 173 Eur iki 346 Eur);
- 2) projektu Nr. XIVP-2222 – pripažinti netekusia galios nuostatą, kad asmenims, kurie neteko 60 proc. ir daugiau darbingumo būdami vyresni nei 24 metų ir neturi minimalaus darbo stažo bei senatvės pensijos amžiaus sulaukusiems asmenims, negaunantiems socialinio draudimo pensijos, šalpos pensijos nemokamos, jeigu jie draudžiami pensijų socialiniu draudimu.

Šalpos neįgalumo pensijas šiuo metu gauna 4354 asmenys, kurie tapo neįgaliaisiais po 24 metų, šalpos senatvės pensijos mokamos 8753 asmenims. Įstatymo projekto rengėjų teigimu, iš valstybės biudžeto papildomai reikėtų apie 800-900 tūkst. Eur.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Vyriausybės pozicija dėl įstatymo projekto Nr. XIVP-2196 (iš esmės pritarti, tačiau pasiūlyti jį tobulinti) formuluojama argumentuotai, aiškiai ir tinkamai, paaiškinant, kodėl šalpos neįgalumo pensijų dydžiai yra diferencijuojami (t.y. įvertinama tai, kad iki 24 metų neįgaliais tapę asmenys, daugiavaikės mamos ir neįgaliųjų slaugytojai dėl objektyvių priežasčių (negalios nuo vaikystės, vaikų auginimo ar neįgalių asmenų slaugymo) negalėjo įgyti išsilavinimo, aktyviai dalyvauti darbo rinkoje ir įgyti stažo socialinio draudimo pensijai gauti, todėl šiems asmenims šalpos neįgalumo pensijos nustatytos didesnio dydžio nei tiems, kurie neįgaliais tapo po 24 metų, tad turėjo galimybę įgyti išsilavinimą ir dirbti). Pritarus Seimo narių pasiūlymui, būtų paneigta šalpos neįgalumo pensijų nustatymo logika ir neįgaliais po 24 metų tapę asmenys gautų didesnio dydžio šalpos neįgalumo pensijas nei kiti.

Vyriausybės išvadoje siūlomas nuoseklus šalpos neįgalumo pensijų dydžių padidinimas, išlaikant proporcijas pagal darbingumo lygį¹, atliepia Seimo narių siūlymą ir sistemiškai sprendžia mažų šalpos pensijų didinimo

¹ asmenims, netekusiems 100 proc. darbingumo būtų mokama – 2 šalpos pensijų bazės dydžio (ŠPB) šalpos neįgalumo pensija; netekusiems 95 proc. – 1,83 ŠPB; netekusiems 90 proc. – 1,66 ŠPB; netekusiems 85 proc. – 1,5 ŠPB; netekusiems 80 proc. – 1,33 ŠPB; netekusiems 75 proc. – 1,17 ŠPB; netekusiems 60–70 proc. darbingumo, – 1 ŠPB.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

klausimą, atitinka Vyriausybės programą ir valstybės biudžeto galimybes (reikėtų apie 1 mln. eurų. lėšų, kurios būtų skiriamos iš šalpos išmokoms mokėti 2023 metų valstybės biudžete numatytų asignavimų). Taip pat proporcingai padidėja šalpos neįgalumo pensijos ne tik neįgaliesiems, bet ir daugiavaikėms mamoms bei neįgaliųjų asmenų slaugytojams.

Siūlymas nustatyti vėlesnę įstatymo įsigaliojimo datą (2023 m. liepos 1 d.) yra logiškas, įvertinant tai, kad siūlomiams pakeitimams reikės tobulinti Sodros informacinę sistemą.

Vyriausybės pozicija dėl įstatymo projekto Nr. XIVP-2222 (iš esmės pritarti tikslui, tačiau nesvarstyti) yra argumentuota, motyvuojant tuo, kad rengiama Minimalių pajamų studija (ją rengiant vertinama ir šalpos išmokų sistema) ir, remiantis mokslininkų rekomendacijomis dėl minimalių pajamų sistemos pertvarkos ir atliktu siūlomų reformų poveikio vertinimu, Seimui 2023 metais bus pateikti atitinkami teisės aktų projektai. Be to, projekto įgyvendinimui būtų reikalingos papildomos lėšos (SADM skaičiavimais apie 4 mln. eurų metams).

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Siūlomiams pakeitimams įgyvendinti reikės tobulinti Sodros informacinę sistemą. Tai turės būti atlikta iki 2023 m. liepos 1 d. Sodra su siūlomu terminu sutinka. Programinės įrangos pakeitimus Sodra finansuotų iš šalpos išmokų administravimui skiriamų lėšų.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Suderinta su Finansų ministerija, Teisingumo ministerija ir Sodra.

Patikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės išvadoje Nr. NV-3627 pateiktas pastabas ir pasiūlymus (suderinta darbo tvarka).

PAŽYMĄ PARENGĖ

Daiva Buivydaitė-Garbštienė

Socialinės politikos grupė Socialinės politikos grupė, patarėja Pavaduojanti
A. Gratulevičienė